

**Katsastustoimilupalain
muutosehdotusten
vaikutusarvioselvityksen päivitys**
Ramboll Management Consulting

Katsastustoimilupalain muutosehdotusten vaikutusarvioselvityksen päivitys

Ramboll Management Consulting

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
Trafiksäkerhetsverket Trafi
Helsinki Helsingfors 2012
ISBN 978-952-5893-37-3
ISSN 1799-0157 (netti)
ISSN 1799-0432 (printti)

ALKUSANAT

Liikenne- ja viestintäministeriö sekä Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi ovat yhteistyössä tutkineet Suomen katsastusmarkkinoiden kehittämistä vuodesta 2007 alkaen. Tehtyjen selvitysten pohjalta laadittiin Hallituksen esitys 314/2010, joka kuitenkin raukesi, kun istuva eduskunta ei ehtinyt käsitellä sitä ennen virkakauden päättymistä.

Tässä selvityksessä on tutkittu katsastuspalvelujen saatavuuden, rakenteen sekä yleisesti saatavilla olevan hinnan kehitystä vuoden 2011 alun jälkeen.

Tutkimuksen on toteuttanut Ramboll Management Consulting.

Helsingissä, 29. helmikuuta 2012

Björn Ziessler
osastonjohtaja
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi

FÖRORD

Kommunikationsministeriet och Trafiksäkerhetsverket Trafi har i samarbete undersökt utvecklandet av besiktningsmarknaden i Finland sedan 2007. Utifrån de utredningar som gjorts uppgjordes Regeringens proposition 314/2010, som dock förföll, då den sittande riksdagen inte hann behandla propositionen innan dess mandatperiod slutade.

För denna utredning har besiktningstjänsternas tillgänglighet, struktur och det allmänt tillgängliga prisets utveckling efter början av 2011 undersökts.

Undersökningen har gjorts av Ramboll Management Consulting.

Helsingfors den 29 februari 2012

Björn Ziessler
avdelingsdirektör
Trafiksäkerhetsverket Trafi

FOREWORD

The Ministry for Transport and Communications and the Finnish Transport Safety Agency Trafi have cooperated in a study concerning the development of the Finnish vehicle inspection market since 2007. Based on the studies, the Government Proposal 314/2010 was prepared. However, it expired when the incumbent parliament did not have time to handle it before the end of its term.

This study examines the development of the availability, structure and the commonly available price of vehicle inspection services since the beginning of 2011.

The study was carried out by Ramboll Management Consulting.

Helsinki, 29 February 2012

Björn Ziessler
Director
Finnish Transport Safety Agency Trafi

Sisällysluettelo

Index

Tiivistelmä

Sammanfattning

Abstract

1	Johdanto	1
2	Selvityksen toteutus.....	2
3	Katsaus katsastusmarkkinoiden nykytilaan.....	3
3.1	Yleinen katsaus markkinoiden kehitykseen.....	3
3.1.1	Keskittyminen ja markkinaosuudet	3
3.1.2	Korjaamo- ja katsastusalan toimijoiden tämänhetkiset yhteistyömallit	3
3.2	Katsastushinnat	7
3.3	Yhteenveto.....	9
4	Lakimuutosehdotusten vaikutukset	9
4.1	Vaikutukset liiketoimintamalleihin	9
4.2	Vaikutukset hintoihin	12
4.2.1	Raskas kalusto	12
4.2.2	Kevyt kalusto	14
4.3	Vaikutukset saatavuuteen	16
4.3.1	Raskas kalusto	17
4.3.2	Kevyt kalusto	19
4.4	Yhteenveto.....	21
5	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	23

LIITTEET

Liite 1

Hintakyselyn vastaajat

Liite 2

Katsastusyriityksille suunnatun laajan kyselyn vastaajat

Liite 3

Haastateltavien lista

TIIVISTELMÄ

Hallitus antoi eduskunnalle esityksen katsastustoiminnan uudistamista koskevien lakien sisällöstä 9. joulukuuta 2010. Muutosehdotuksen keskeiset sisällöt ovat seuraavat.

- Kevyen- ja raskaan kaluston toimiluvat eriytetään toisistaan ja tehdään siten erityisesti kevyen kaluston määräaikaikatsastuksia tekeville yrityksille alalle tulo helpoksi
- Insinööritutkinnon lisäksi myös autoalan tehtävään soveltuva ammattitutkinto antaisi mahdollisuuden päästä alalle
- Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneet voisivat ryhtyä katsastusyrittäjiksi
- Riippumattomuuspykälä koskisi vain rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastusluvan hakijoita
- Koeajorataa koskeva vaatimus poistuisi.

Tämän selvityksen tarkoituksena on tuottaa [lisätietoa](#) katsastusmarkkinoiden nykytilasta sekä suunnitelmista yllä esitettyihin keskeisiin lakimuutosehdotuksiin liittyen. Selvityksessä tarkastellaan katsastuspalveluiden saatavuutta, hintoja, korjaamo- ja katsastusyriytysten tämänhetkisiä yhteistyömalleja sekä toimijoiden näkemyksiä siitä, miten ehdotetut lakimuutokset vaikuttaisivat näihin. Selvitys keskittyy yksinomaan muutosesitysten yllä esitettyihin vaikutuksiin; ehdotuksen muihin vaikutuksiin ei tässä selvityksessä ole otettu kantaa.

Selvityksen on Liikenteen turvallisuusvirasto Trafin toimeksiannosta toteuttanut Ramboll Management Consulting Oy.

Selvitys on toteutettu keräämällä eri sidosryhmien näkemyksiä esitettyihin lakimuutosehdotuksiin. Sidosryhmien näkemyksiä kartoitettiin haastatteluiden sekä sähköisten kyselyiden avulla.

Katsastusyriyksille toimitettiin kaksi eri sähköistä kyselyä.

Selvityksen mukaan

- ehdotetunlaiset muutokset laissa lisäisivät huomattavasti sekä nykyisten korjaamoiden että katsastusyriytysten välistä yhteistyötä. Uusien yhteistyömallien lisäksi osa nykyisistä katsastajista alkaisi tarjota myös pienimuotoisia korjauspalveluita ja osa korjaamoista ja autokaupoista tarjoaisi omaa katsastuspalveluaan.
- Uudenlaiset liiketoimintamallit ja mahdollisuudet toimintojen yhdistämiseen lisäisivät arvioiden mukaan erityisesti kevyen kaluston katsastuspalveluiden tarjontaa. Nykyisten toimijoiden osalta suuret toimijat arvioivat vähentävänsä sekä raskaan että kevyen kaluston tarjontaa, kun taas pienet katsastusalan yritykset arvioivat lisäävänsä kevyen kaluston ja vähentävänsä raskaan kaluston toimipisteiden lukumäärää. Yleisesti sekä korjaamoalan että etujärjestöjen edustajat kuitenkin arvioivat, että kevyen kaluston toimipisteiden lukumäärä tulee noin kaksinkertaistumaan raskaan kaluston verkoston taas karsiutuessa alle puoleen nykyisestä.
- Hintavaikutusten arvioitiin keskimäärin seurailevan yleisiä markkinatalouden lakeja. Tällä hetkellä useassa toimipisteessä kannattamattoman raskaan kaluston katsastuksen hintojen oletettiin nousevan vastaamaan katsastuksen todellisia kustannuksia. Samaan aikaan kevyen kaluston katsastushintojen odotetaan laskevan kilpailun kiristymisen myötä.

SAMMANFATTNING

Den 9 december 2010 lämnade regeringen en proposition om ändring av de lagar som gäller besiktningsverksamheten. Lagändringsförslagets centrala innehåll är som följer.

- Tillstånden för tunga och lätta fordon differentieras från varandra. Detta gör det lättare särskilt för företag som utför regelbunden besiktning av lätta fordon att etablera sig i branschen.
- Utöver ingenjörsexamen kan även personer med en yrkesexamen som lämpar sig för bilbranschen börja arbeta i branschen.
- Personer som har avlagt yrkes- och specialyrkesexamen kan bli besiktningsföretagare.
- Klausulen om oberoende gäller endast sökande av tillstånd för registrerings-, ändrings- och kopplingsbesiktning.
- Kravet på testkörningsbana slopas.

Syftet med denna utredning är att ge tilläggsinformation om nuläget och planerna på besiktningsmarknaden i anslutning till de centrala förslag till lagändringar som presenteras ovan. I utredningen granskas besiktningsstjänsternas tillgänglighet och priser, reparationsverkstads- och besiktningsföretagens rådande samarbetsmodeller och aktörernas åsikter om hur de föreslagna lagändringarna skulle påverka dessa faktorer. Utredningen inriktas uteslutande på de konsekvenser av ändringsförslagen som presenteras ovan. I detta skede tas inte ställning till förslagets övriga konsekvenser.

Utredningen har gjorts av Ramboll Management Consulting Oy på uppdrag av Trafiksäkerhetsverket Trafi.

Utredningen har genomförts genom att samla olika intressentgruppers åsikter om de framlagda lagändringsförslagen. Intressentgruppernas åsikter utreddes genom intervjuer och elektroniska enkäter.

Till besiktningsföretagen skickades två separata enkäter.

Enligt utredningen skulle

- lagändringar av den föreslagna typen betydligt öka samarbetet mellan de befintliga reparationsverkstäderna och besiktningsföretagen. Vid sidan av de nya samarbetsmodellerna skulle en del av de nuvarande besiktningsföretagen dessutom börja erbjuda småskaliga reparationstjänster, och en del av reparationsverkstäderna och bilhandlarna skulle tillhandahålla egna besiktningsstjänster.
- de nya affärsmodellerna och möjligheterna att kombinera verksamheter enligt uppskattning öka utbudet av besiktningsstjänster särskilt för lätta fordon. Vad gäller de nuvarande aktörerna uppskattade de stora aktörerna att de skulle minska utbudet inom både tunga och lätta fordon, medan de små företagen i besiktningsbranschen bedömde att de skulle öka antalet verksamhetsställen för lätta fordon och minska antalet verksamhetsställen för tunga fordon. På det allmänna planet uppskattade representanterna för både reparationsbranschen och intresseorganisationerna dock att antalet verksamhetsställen för lätta fordon skulle öka ungefär till det dubbla, medan nätverket av verksamhetsställen för tunga fordon skulle minska med mer än hälften från dagsläget.

prisseffekterna enligt uppskattning i genomsnitt följa marknadsekonomins allmänna lagbundenheter. Priserna på besiktning av tunga fordon, som för närvarande är en olönsam verksamhet på många verksamhetsställen, antogs stiga så att de motsvarar

de verkliga kostnaderna för besiktningen. Samtidigt väntas priserna på besiktning av lätta fordon sjunka i takt med att konkurrensen blir hårdare.

ABSTRACT

On 9 December 2010, the Government gave a proposal to the Parliament concerning the content of legislation on renovating the vehicle inspection operations. The main contents of the proposal are as follows.

- The licensing of light and heavy vehicles are separated from each other, thus making it easy for companies specialising in the regular inspections of light vehicles to enter the market
- In addition to an Engineering degree, a vocational degree applicable to vehicles would give a possibility to enter the trade
- Those completing a vocational and specialised vocational degree could become vehicle inspection entrepreneurs
- The independence clause would apply only to the applicants of registration, change and coupling inspection licences.
- The requirement for a test-driving track would be removed.

The purpose of this study is to produce additional information on the current state of the vehicle inspection market, and the plans related to the central legislation change proposals listed above. The study examines the availability and prices of vehicle inspection services, the current cooperation models of repair shop and vehicle inspection companies, and the views of the operators on how the proposed changes to the legislation would affect them. The study concentrates solely on the effects of the proposed changes listed above; the other effects of the proposals are not the subject of this study.

The study has been carried out by Ramboll Management Consulting Oy by the assignment of Finnish Transport Safety Agency Trafi.

The study was carried out by collecting the views of different stakeholders to the proposed changes to the legislation. The views of the stakeholders were studied through interviews and electronic surveys.

Two different electronic surveys were sent to vehicle inspection companies.

According to the study,

- The proposed changes to the legislation would increase the cooperation between current repair shops and vehicle inspection companies to a large degree. In addition to new cooperation models, some of the current vehicle inspectors would also begin offering small-scale repair services, and some of the repair shops and car dealerships would offer their own vehicle inspection services.
- New kinds of business models and possibilities for combining activities is estimated to increase the offering of, in particular, light vehicle inspection services. With regard to the current operators, the major operators estimate that they would decrease their offering of both light and heavy vehicle inspection shops, while small vehicle inspection companies estimate that they will increase the number of light vehicle inspection shops and reduce the number of heavy vehicle inspection shops. In general, however, the representatives of both the repair shop business and interest groups estimate that the number of light vehicle inspection shops will roughly double, while the heavy vehicle inspection shop network will be reduced to less than half of the current number.

The price effects were estimated to follow the general laws of the market economy, on the average. The prices of heavy vehicle inspection, currently unprofitable in many inspection shops, were assumed to rise to match the actual inspection costs.

At the same time, the prices of light vehicle inspections are expected to decrease as the competition tightens.

1 Johdanto

Katsastustoiminta vapautettiin kilpailulle vuoden 1994 alusta voimaan tulleella toimilupalailla. Samassa yhteydessä katsastuksen hinta vapautui viranomaissääntelystä. Alan kilpailulle vapauttamisen seuraukset ovat olleet pääsääntöisesti myönteisiä sekä hintojen että palveluiden saatavuuden näkökulmasta.

Ajoneuvojen katsastustoiminta perustuu lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin. Yrityksen kannalta tämä merkitsee sitä, että katsastuksen kokonaismarkkinat on tarkoin määriteltä ja niiden kokoon vaikuttavat lähinnä vain muutokset ajoneuvokannassa tai lainsäädännössä (esim. katsastusaikavälin muuttaminen, katsastusvelvollisuuden määrittäminen uusille ajoneuvoluokille).

Ajoneuvojen katsastusluvista annetun lain (1099/1998) 7 §:n mukaisesti toimilupa voidaan myöntää joko rajattuna määräaikais- ja valvontakatsastuksiin tai kaikkiin katsastuslajeihin. Pelkästään määräaikais- ja valvontakatsastuksiin myönnettävä lupa oikeuttaa suorittamaan sekä raskaan- (kokonaismassa yli 3500 kg) että kevyen kaluston määräaikais- ja valvontakatsastuksia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että suppeamman toimiluvan saamiseksi yrityksellä on oltava katsastustilat sekä kevyelle että raskaalle kalustolle.

1. Hallitus antoi eduskunnalle esityksen katsastustoiminnan uudistamista koskevien lakien sisällöstä 9. joulukuuta 2010. Muutosehdotuksen keskeiset sisällöt ovat seuraavat:
2. Kevyen- ja raskaan kaluston toimiluvat eriytetään toisistaan ja tehdään siten erityisesti kevyen kaluston määräaikaiskatsastuksia tekeville yrityksille alalle tulo helpoksi
3. Insinööritutkinnon lisäksi myös autoalan tehtävään soveltuva ammattitutkinto antaisi mahdollisuuden päästä alalle
4. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneet voisivat ryhtyä katsastusyrityksiksi
5. Riippumattomuuspykälä koskisi vain rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastusluvian hakijoita
6. Koeajorataa koskeva vaatimus poistuisi.

Katsastuslain uudistaminen on mainittu myös Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa, jossa siitä todetaan seuraavaa:

”Hallitus selvittää ajoneuvojen katsastusta koskevan lainsäädännön siten, että alan kilpailu lisääntyy kuluttajansuoja, turvallisuus, katsastushinnat ja valvonta huomioiden.”

Tämän selvityksen tarkoituksena on tuottaa tietoa katsastusmarkkinoiden nykytilasta sekä suunnitelmista yllä esitettyihin keskeisiin lakimuutosehdotuksiin liittyen. Selvityksessä tarkastellaan katsastuspalveluiden saatavuutta, hintoja, korjaamo- ja katsastusyritysten tämänhetkisiä yhteistyömalleja sekä toimijoiden näkemyksiä siitä, miten ehdotetut lakimuutokset vaikuttaisivat näihin. Selvitys keskittyy yksinomaan muutosesitysten yllä esitettyihin vaikutuksiin; ehdotuksen muihin vaikutuksiin ei tässä selvityksessä ole otettu kantaa.

Selvityksen on Liikenteen turvallisuusviraston toimeksiannosta toteuttanut Ramboll Management Consulting Oy.

2 Selvityksen toteutus

Selvityksessä on keskitytty tarkastelemaan erityisesti seuraavien lakimuutosehdotusten vaikutuksia katsastushintoihin sekä katsastusmarkkinoille:

- Kevyen- ja raskaan kaluston toimiluvat eriytetään toisistaan ja tehdään siten erityisesti kevyen kaluston määräaikaikatsastuksia tekeville yrityksille alalle tulo helpoksi
- Riippumattomuuspykälä koskisi vain rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastusluvan hakijoita

Selvityksen toteutuksessa on kerätty eri sidosryhmien näkemyksiä esitettyihin lakimuutosehdotuksiin. Sidosryhmien näkemyksiä kartoitettiin haastatteluiden sekä sähköisten kyselyiden avulla.

Katsastusyrityksille toimitettiin kaksi eri sähköistä kyselyä. Ensimmäisen kyselyn tarkoituksena oli kerätä tietoa tammikuun 2012 katsastushinnoista. Tämä kysely toimitettiin kaikille katsastustoimipaikoille (yhteensä 325 vastaanottajaa)¹. Kyselyyn vastasi 154 katsastajaa, eli 47 % vastaanottajista. Kyselyn virhemarginaali on 4,8 % (90 % luottamustasolla). Katsastushintoja kartoittavaa kyselyä kutsutaan tässä raportissa "katsastajille suunnatuksi hintakyselyksi".

Lukumääräisesti eniten vastaajia oli A-Katsastus Oy:stä sekä A-Katsastus Oy:n konserniin kuuluvasta Yksityiset K-asemat Oy:stä. Kaikki hintakyselyn vastaajat on esitelty liitteissä. Kyselyn lisäksi hintatietoja kerättiin haastatteluissa.

Toinen katsastajille suunnattu sähköinen kysely oli laajempi ja siinä tiedusteltiin katsastusyritysten näkemyksiä lakimuutosehdotusten vaikutuksista katsastushintoihin ja katsastusmarkkinoille. Jokaiselle katsastusyritykselle lähetettiin vain yksi kysely. 78 yrityksestä, joille kysely suunnattiin, saatiin 33 vastausta. Vastausprosentiksi muodostui näin ollen 42 %. Kyselyä voidaan silti pitää melko edustavana, sillä vastaajaryhmä edustaa 259 kevyen kaluston ja 198 raskaan kaluston katsastustoimipaikkaa. Yhteensä Suomessa oli vuoden 2012 alussa 357 katsastustoimipaikkaa². K1-katsastajat, joilla oli vuoden 2012 alussa 48 katsastustoimipaikkaa³, ei vastannut kyselyyn.

Laajempaa katsastusyrityksille suunnattua kyselyä kutsutaan raportissa "katsastusyrityksille suunnatuksi laajaksi kyselyksi". Kyselyyn vastanneet organisaatiot on lueteltu tämän selvityksen liitteissä.

Kahden edellä esitellyn sähköisen kyselyn ohella selvityksessä toteutettiin 13 henkilökohtaista haastattelua. Haastateltavien joukossa oli autoalan etujärjestöjen edustajia, katsastusalan edustajia sekä korjaamoalan edustajia. Haastatteluissa ja kyselyn avoimissa kentissä kerättyä tietoa on tässä selvityksessä raportoitu runsaasti suorien lainausten muodossa. Kommentit on pääasiassa esitetty täysin alkuperäisessä muodossa. Haastateltavien toiveesta kommentteja on muokattu kuitenkin siten, ettei yksittäisten henkilöiden tai organisaatioiden tunnistaminen ole mahdollista. Tarkempi haastateltavien lista on esitetty tämän selvityksen liitteissä.

¹ Lähetyslistana käytettiin Liikenteen turvallisuusviraston käyttämää toimipistekohtaista postituslistaa. Vastaanottajien määrä on toimilupien lukumäärää alhaisempi, sillä osalla toimijoista usealla toimipisteellä on vain yksi yhteinen sähköpostiosoite.

² Lähde: Liikenteen turvallisuusvirasto, A-katsastus, K1-katsastajat

³ Lähde: K1 –katsastusasemien verkkosivut, haettu 15.2.2012

3 Katsaus katsastusmarkkinoiden nykytilaan

3.1 Yleinen katsaus markkinoiden kehitykseen

Keskeisessä osassa selvitystä oli tarkastella katsastusmarkkinoiden nykytilaa ehdotettujen säädösmuutosten näkökulmasta. Keskeisenä selvitystehtävänä oli tarkastella nykyisten korjaamo- ja katsastusalan toimijoiden nykymuotoista, voimassaolevan lainsäädännön puitteissa tapahtuvaa yhteistyötä. Seuraavassa on esitelty yleisesti toimialan kehitystä erityisesti nykymuotoisen katsastajien ja korjaamoiden välisen yhteistyön, yleisen markkinakehityksen sekä hintojen näkökulmasta.

3.1.1 Keskittyminen ja markkinaosuudet

Suomen katsastusmarkkinat avattiin kilpailulle vuosien 1994 ja 1995 aikana. Markkinoiden vapautumisen jälkeen katsastustoimipaikkojen määrä on kasvanut merkittävästi ja muutamien viimeisten vuosien aikana alalle on tullut runsaasti uusia toimijoita.

	Markkina- osuus 12 / 2008	Asemien määrä 12 / 2008	Markkina- osuus 09 / 2011	Asemien määrä 12 / 2011	Asemien määrän muutos
A-katsastus	64 %	181	45 %	198	17
K1	20 %	45	19 %	48	3
Muut	16 %	40	36 %	111	71
Yhteensä	100 %	266	100 %	357	91

Taulukko 1 Katsastustoimipisteiden lukumäärän kehitys vuosina 2008-2011 (Lähde: Liikenteen turvallisuusvirasto, A-katsastus, K1 ja YKL)

Katsastuspalveluiden saatavuuden voidaankin katsoa parantuneen huomattavasti viime vuosina. Viimeisten kolmen vuoden aikana uusia katsastustoimipisteitä on vuositasolla perustettu noin 30.

Alaa voidaan kuitenkin yhä pitää poikkeuksellisen keskittyneenä, sillä vuoden 2011 lopussa kaikista katsastustoimipisteistä yli puolet oli markkinajohtaja A-katsastuksen omistuksessa. Kahden markkinajohtajan, A-katsastuksen ja K1:n yhteenlaskettu osuus markkinoista on yhä yli 60 %.

3.1.2 Korjaamo- ja katsastusalan toimijoiden tämänhetkiset yhteistyömallit

Korjaamo- ja katsastusalan yhteistyömalleja kartoitettiin sekä haastatteluissa että sähköisessä, katsastusyrityksille suunnatussa laajassa kyselyssä. Katsastusyrityksille suunnatussa laajassa kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin, sijaitsevatko nykyiset katsastuspisteet korjaamotoiminnan läheisyydessä, eli noin 1 kilometrin etäisyydellä. 91 % vastaajista vahvistaa katsastuspisteiden toimivan korjaamotoiminnan läheisyydessä.

Kuva 1 Katsastustoimipisteiden osuus, jotka toimivat korjaamotoiminnan läheisyydessä (lähde: katsastusyrietyksille suunnattu laaja kysely)

Katsastusyrietyksistä 76 % tekee vähintään jonkin verran yhteistyötä korjausalan yrittäjien kanssa. 40 % vastaajista ilmoittaa yhteistyötä olevan runsaasti.

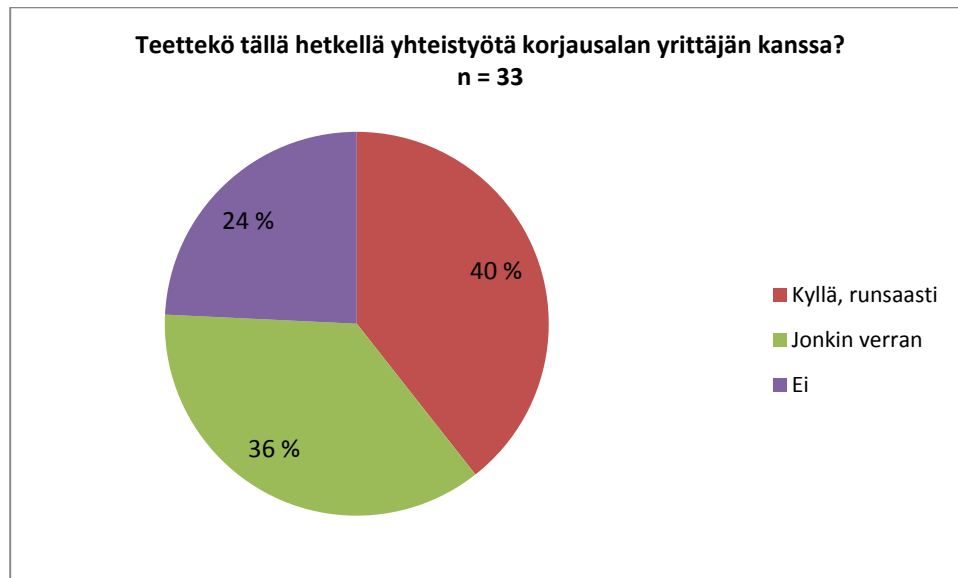
Avoimessa vastauskentässä kyselyyn vastanneet katsastajat kertoivat tarkemmin yhteistyöstä. Usein yhteistyö toimii siten, että korjaamot toimittavat korjauksessa olevia ajoneuvoja katsastustoimipaikalle katsastettavaksi. Jotkut katsastusyrietykset myöntävät alennuksia korjaamoiden toimittamien ajoneuvojen katsastuksesta. Joillakin katsastajilla on vakioaikoja korjaamoiden toimittamia ajoneuvoja varten, jolloin näiden ei pidä jonottaa katsastukseen pääsyä. Joillakin katsastusasemilla korjaamoiden toimittamat ajoneuvot pääsevät taas katsastusjonon ohi kaikkina aikoina. Osa katsastusasemista palauttaa katsastetut ajoneuvot suoraan korjaamolle.

Myös haastattelujen mukaan korjaamolla ja tai autoliikkeellä on oma ”sopimuskatsastusasema”, jonne se voi viedä autoja edullisempaan hintaan ja jonon ohi. Aamulla autonsa korjaukseen jättänyt asiakas voi näin hakea iltapäivällä korjaamolta sekä korjatun, että katsastetun auton. Korjaamoiden mukaan autojen käyttäminen katsastuksessa ei ole varsinaista liiketoimintaa, vaan yksi tapa tarjota asiakkaille parempaa palvelua. Kuten sähköisessä kyselyssäkin, myös haastatteluissa katsastusyrietykset kertoivat, että yhteistyö korjaamoiden kanssa oli osa jokapäiväistä liiketoimintaa. Osalla katsastusyrietyksistä tulevat toimipisteet suunnitellaan suunnitelmallisesti siten, että ne sijaitsevat korjaamoiden välittömässä läheisyydessä tai samoissa tiloissa. Yhteisen asiakaskunnan ohella tämä tarjoaa katsastajalle mahdollisuuden aloittaa toiminta ilman mittavia alkuinvestointeja, joita aloittaminen täysin tyhjiä tiloissa vaatisi. Merkittävimpänä haasteena mainittiin nykylainsäädännön mukainen vaatimus raskaan kaluston toimipisteestä – toimijoiden mukaan sellaisten tilojen löytäminen, joiden lähellä olisi tarvittavat raskaan kaluston tilat ja asiakkaita, mutta ei muita katsastusyrietyksiä, on haasteellista.

Haastateltavien mukaan yhteistyömallit ovat yleistyneet erityisesti raskaan kaluston katsastuksessa. Haastatteluissa todettiin, että yhteistyö raskaan kaluston korjaamoiden ja katsastajien välillä on uusien toimipisteiden kohdalla ennemminkin sääntö kuin poikkeus. Tätä perusteltiin yhteisellä asiakaskunnalla ja kalliiden investointien välttämällä. Lisäksi osa toimijoista totesi, että esitettyjen lakimuutosehdotusten vuoksi alan toimijat eivät halua sitoa rahojaan kalliisiin ja usein tappiollisiin, raskaan kaluston katsastustoimipisteisiin. Investointien välttämisen ohella toimijat kertoivat pyrkivänsä solmimaan sellaisia vuokrasopimuksia, että tilojen irtisanominen

olisi mahdollisimman yksinkertaista mikäli raskaan kaluston vaatimus tulevaisuudessa poistuu.

Katsastajille suunnattuun, laajan kyselyyn vastanneista muutama toimii yhteisissä toimitiloissa korjaamoyrittäjien kanssa. Lisäksi raskaan kaluston katsastuksia suoritetaan toisinaan suoraan korjaamoiden toimitiloissa.

Kuva 2 Katsastusyritysten tekemä yhteistyö korjausalan yritysten kanssa

Sähköisen kyselyn tulosten mukaan korjausalan yrittäjien kanssa yhteistyötä tekevät katsastajat ovat pääosin tyytyväisiä yhteistyöhön, sillä tämä toimintatapa on heidän mielestään asiakaslähtöinen. Kyselyyn vastanneiden katsastajien mukaan myös asiakkaat ovat tyytyväisiä katsastusasemien ja korjaamoiden yhteistyöhön, sillä heidän tarvitsee viedä ajoneuvo vain yhteen paikkaan (yhden luukun periaate) ja katsastajat ja korjaamot huolehtivat ajoneuvon toimittamisesta korjaamolta katsastustoimipaikalle ja takaisin. Myös korjaamot ovat olleet katsastajien mukaan pääosin tyytyväisiä yhteistyöhön katsastustoimipaikkojen kanssa. Lisäksi kyselyyn vastanneet katsastajat kertoivat, että he antavat tarpeen tulleen teknistä neuvoa ja ohjeistusta korjaamoille.

Muutaman laajaan kyselyyn vastanneen katsastajan mukaan haasteita aiheuttavat joskus katsastajien ja korjaamoiden eriävät näkemykset perusteista, joilla ajoneuvot hylätään katsastuksessa. Katsastajien mukaan korjaamot pelkäävät menettävänsä hyviä asiakkaita, mikäli näiden toimittamia ajoneuvoja hylätään katsastuksessa. Katsastajat korostavat, että tämä ristiriita edellyttää katsastajalta vahvaa ammattilaisotetta.

Myös haastattelujen mukaan korjaamoiden ja katsastajien yhteistyö on toiminut hyvin, eivätkä haastatellut toimijat tunnistanee käytännöissä ongelmia.

LAINAUKSIA ETUJÄRJESTÖJEN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Autoliikkeillä on merkittävä määrä vuosittain omia käytettyjä autoja, jotka pitää katsastaa."

"Yhteistyömuoto: autoliike vie auton ja näkee vaivan, koska haluaa palvella kuluttajaa. Autoliikkeessä ihmisiä jotka kuljettavat autoja. Tehotonta toimintaa ja syö ihmisresursseja. Kuluttaja haluaa yhtä luukkuu, vaikka tämä toiminta on tehotonta."

"Caseja on, että vuokrataan tiloja katsastajalle. Tämä on yksittäistä."

"Sivusta seurataan [kehitystä]. Merkkikorjaamotihentymässä on riippumattomuus ja merkkikorjaamo ja merkkiliikettä vierekkäin. Samassa rakennuksessa korjaamo ja katsastus. Joitain tapauksia on, missä katsastus on lähellä merkkiliikettä. Tämä on aika vähäistä. Raskaan kaluston vaatimus asettaa haasteita."

LAINAUKSIA KATSASTUSALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Tietyn korjaamoketjun kanssa on tehty yhteistyötä. Kyseinen ketju teki selvitystä, etsivät kumppania ja halusivat vuokrata tilojaan edelleen. Olivat huomanneet, että yhteistyö katsastajan kanssa hyvä. Ajatus siitä, että mennään tämän korjaajan pisteisiin ympäri suomea. Lähteminen on helppoa, kuin raakaan vuokratilaan. Asiakaskunta on valmiina."

"Lain muuttamisessa ei ole järkeä kun se on mahdollista jo nyt. Tämä on osoitettu meidän toiminnalla. Mikä on lain lisäarvo? Tulevaisuudessa voisi tehdä korjaamon ja katsastuksen saman katon alle. Ei tähän ole nytkään mitään estettä."

"Yleensä [asiakkaat] tulevat huoltoon ja haluavat katsastuksen myös. Katsastuksen jälkeen auto viedään takaisin korjaamolle ja kysytään, että halutaanko näitä ja näitä myös."

"Kun korjaamo vie auton katsastukseen niin saa alennusprosentin, mutta kuluttajalta ottaa täyden hinnan. Korjaaja tienaa tässä."

"Yhteistyö autoliikkeiden kanssa on pitkälti käytettyjen autojen katsastusta"

"Vuokrasopimuksia tehdään yhteistyökumppanin kanssa; korjaamoketju vuokraa toimitilat katsastusasemaketjulle (tai päinvastoin) mutta toiminta pidetään kuitenkin erillään, kuten lainsäädäntö edellyttää. Tämän tyypistä miettimistä on tehty. Rakennus- ja tila-asioissa yhteistyökuvioita voi olla mietittynä puolin ja toisin. Suuri toimija on voinut miettiä yhteistyökuvioita jo valtakunnallisen korjaamoketjun kanssa. Valmistaudutaan mahdollista muutosta varten. Tämä yhteistyökuvio on tehnyt sen, että pienten toimijoiden vuokrasopimuksia on sanottu irti. Tämä vähentää kilpailua, tällaiset sopimukset. Valtakunnallisella tasolla suurilla ketjuilla on tässä etulyöntiasema."

"Raskaan kaluston puolella yhteistyö korjaamon kanssa on sääntö eikä poikkeus. On samoja laitteita, tilat samanlaiset."

"Teemme raskaan kaluston korjaajien kanssa yhteistyötä, olemme samoissa tiloissa."

LAINAUKSIA KORJAAMOALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Useassa toimipisteessä yhteistyökumppanina katsastusasema. On todettu, että tämä palvelee erittäin hyvin asiakasta. Asiakas saa samalta luukulta, tai samoista tiloista käytännössä, sekä korjaus ja katsastuspalvelut, asiakkaan niin halutessa. Menee niin, että korjaamo palvelee asiakasta kun tämä tulee huoltokorjaukseen."

"Tällä hetkellä se, että löytää tällaisen paikan [missä on raskaan kaluston asema] niin lähellä, jossa ei ole jo katsastustoimintaa, jossain määrin joka jarruttaa niiden mahdollisten kevytkatsastusyhteistyökumppanuuden tekemistä."

"Yhteistyötä on paljonkin. Kun asiakkaat tuovat ajoneuvon kunnostettavaksi niin usein samalla katsastetaan. Asiakas tuo auton, joko meidän toimitiloissa toimiva katsastaja katsastaa tai kiikutetaan auto toiselle puolelle katsastukseen asiakkaan puolesta. Kanta-asiakkaille systemaattinen toiminta. 4000 kärryä vuosittain katsastetaan meidän kauttamme."

3.2 Katsastushinnat

Katsastajille suunnatussa hintakyselyssä katsastusasemilta tiedusteltiin heidän katsastushintojaan tammikuussa 2012. Yhteenveto hintatiedoista on esitetty alla olevassa taulukossa. Kyselyssä ilmoitettujen hintojen oikeellisuus pyrittiin varmistamaan vertaamalla näitä katsastushinnat.fi –palvelussa esitettyihin hintoihin. Valtaosa kysekyssä ilmoitetuista hinnoista oli identtisiä katsastushinnat.fi –palvelussa esitettyjen hintojen kanssa.

Tammikuussa 2012 kevyen kaluston drive in –hinnan keskihinta oli 47,2 €. Alin hinta oli 29 € ja korkein puolestaan 60 €. Varattujen aikojen hinnat eivät poikenneet suuresti drive in -hinnoista. Keskiarvo kevyen kaluston varatun ajan hinnalle oli 44,2 €. Alin ilmoitettu hinta oli 27 € ja korkein 59 €. Nämä katsastushinnat eivät sisällä päästömittauksia.

Kevyen kaluston päästömittauksen (ilman OBD:tä) keskihinta oli 19,2 €. Alin ilmoitettu hinta oli 8 € ja korkein 32 €. Kevyen kaluston OBD-mittauksen hinta vaihteli 5 € ja 21 € välillä. Keskiarvo oli 14,7 €.

Raskaan kaluston varatun ajan katsastuksen keskihinta oli 88,4 €. Alhaisin ilmoitettu hinta oli 45 € ja korkein hinta 125 €. Raskaan kaluston päästömittauksen hinnan keskiarvo oli 34,1 €. Hinta vaihteli 12 € ja 42 € välillä.⁴

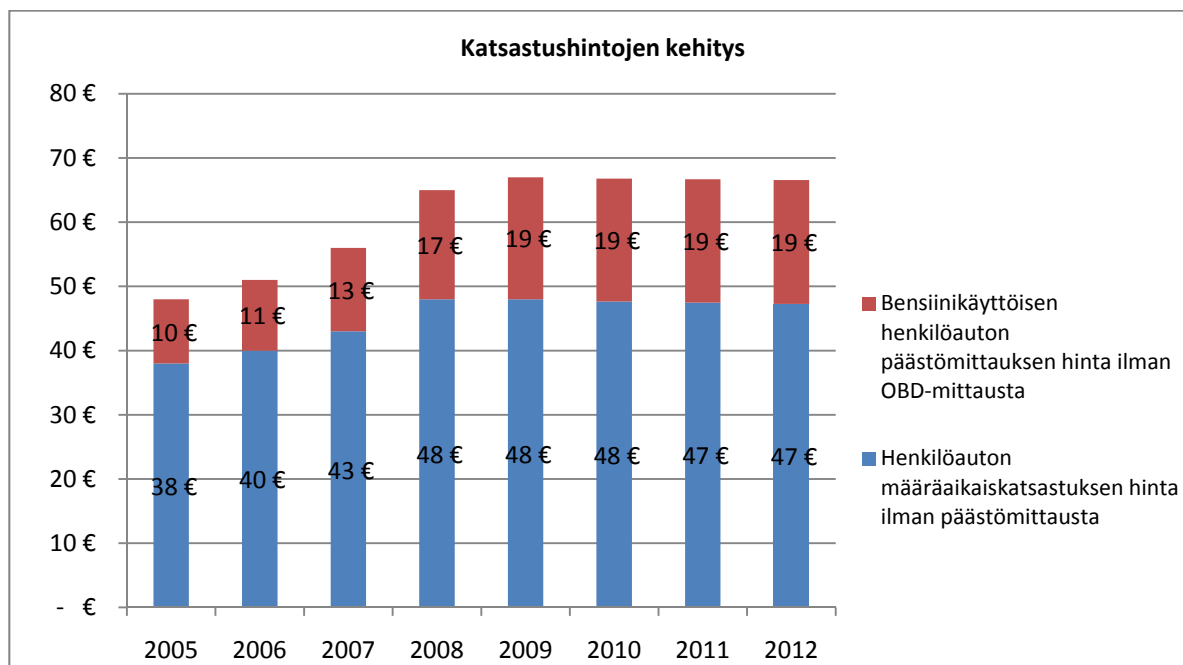
⁴ Pakettiautomaisten N2-luokan kuorma-auton katsastus poikkeaa merkittävästi N3 luokan paineilmajarrullisen auton katsastuksesta. Nämä vaihtelut on syytä huomioida arvioitaessa hintatietojen luotettavuutta.

Katsastushinnat tammikuussa 2012	Kevyt kalusto				Raskas kalusto	
	Drive in -hinta (€)	Varatun ajan hinta (€)	Päästömittauksen hinta (ilman OBD:ta) (€)	OBD-mittauksen hinta (€)	Varatun ajan hinta (€)	Päästömittauksen hinta (€)
Keskiarvo	47,2	44,2	19,2	14,7	88,4	34,1
Mediaani	48	45	19	15	90	36
Hajonta	7,2	7,6	4,2	4,2	13,5	7,0
Minimi	29	27	8	5	45	12
Maksimi	60	59	32	21	125	42

Taulukko 2 Katsastushinnat tammikuussa 2012 (lähde: katsastajille suunnattu hintakysely)

Katsastushinnat vaihtelevat suuresti alueittain. Esimerkiksi Joensuussa kuuden katsastustoimipaikan drive in -keskihinta henkilöauton määräaikaikatsastukselle on 28,8 €⁵, mikä on merkittävästi vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Rovaniemellä taas viiden katsastustoimipaikan drive in -keskihinta henkilöauton määräaikaikatsastukselle on 55,1 €⁶.

Määräaikaikatsastusten nimellinen keskihinta ei ole juuri muuttunut vuosien 2008–2012 aikana, kuten käy ilmi alla olevasta kuvasta. Bensiinikäyttöisen henkilöauton päästömittauksen hinta ilman OBD-mittausta on ollut vuodesta 2009 lähtien keskimäärin 19 €. Henkilöauton määräaikaikatsastuksen keskihinta on ollut vuosina 2008–2010 keskimäärin 48 € ja vuosina 2011 ja 2012 puolestaan keskimäärin 47 €.

Kuva 3 Katsastushintojen kehitys 2005–2012 (lähteet: vuosien 2005–2007 hintatiedot: Selvitys katsastustoiminnan hintakehityksestä 1994–2007, TalentPublicHouse Oy 2007; vuosien 2008–2009 hintatiedot: Katsastusalan markkinatilanteen kehityk-

⁵ Lähde: katsastusyritysten verkkosivut

⁶ Lähde: katsastusyritysten verkkosivut

sen tilannekatsaus vuodelta 2009, Toimittanut McKinsey & Company 2009; vuosien 2010–2011 hintatiedot: Katsastushinnat.fi; vuoden 2012 hintatiedot: katsastajille suunnattu hintakysely)

3.3 Yhteenveto

Katsastuspalveluiden saatavuus on lisääntynyt muutamassa vuodessa merkittävästi. Viimeisten vuosien aikana Suomeen on pystytetty noin 90 uutta katsastustoimipistettä. Vaikka markkinoille on tullut runsaasti pieniä toimijoita, on 70 % asemista yhä kahden suurimman markkinajohtajan omistuksessa.

Bensiinikäyttöisen henkilöauton katsastuksen ja päästömittauksen nimellinen yhteishinta on pysynyt käytännössä muuttumattomana viimeisten vuosien aikana. Paikallisesti hinnoittelussa on suurakin eroja ja paikkakunnilla, joissa kilpailua on paljon, hinnat ovat huomattavasti koko maan keskiarvoa alhaisempia.

Tässä selvityksessä toteutetun tiedonkeruun perusteella katsastus- ja korjaamoalan yhteistyö on jo nykyisellään vakiintunut toimintatapa. Tyypillisesti lähekkäin, tai jopa samoissa tiloissa sijaitseva, korjaamo ja/tai automyymälä ja katsastustoimipaikka toimivat yhteistyössä siten, että korjaamot vievät autot asiakkaidensa puolesta katsastettavaksi korjaamolla käynnin jälkeen ja asiakas voi iltapäivällä hakea korjaamolta korjatun sekä katsastetun autonsa. Myös käytettyjen autojen osalta autojen katsastuttaminen ennen myyntiä on yleinen toimintatapa.

Sekä korjaamo- että katsastustoimijat hakeutuvat jo nyt runsaasti yhteisiin tai lähekkäisiin tiloihin synergiaetujen vuoksi. Erityisen yleistä tämä on raskaan kaluston puolella, jossa yhteisten asiakkaiden ja tilojen hyödyntäminen on erityisen merkittävä etu.

4 Lakimuutosehdotusten vaikutukset

4.1 Vaikutukset liiketoimintamalleihin

Haastattelujen perusteella sekä korjaamo- että katsastustoimialalla lakimuutosehdotuksiin on varauduttu jo alustavasti sekä omaa toimintaa mukauttamalla että uusia yhteistyökumppanuuksia kartoittamalla. Haastatelluista korjaamoalan yrityksistä kaikki eivät olleet vielä miettineet mahdollisten lakimuutoksen vaikutuksia tai suunnitelleet systemaattisia toimenpiteitä. Erityisesti nk. riippumattomien, eli automerkkeihin sitoutumattomien, korjaamoketjujen osalta jokaisella toimipisteellä on tyypillisesti mahdollisuus tehdä itse päätökset siitä, halutaanko toimintaa mukauttaa mikäli mahdollisuus katsastuksiin tai tiiviimpään yhteistyön katsastusalan toimijoiden kanssa mahdollistetaan lakimuutoksen myötä. Riippumattomien korjaamoketjujen osalta suunnitelmat liittyivätkin pitkälti ennemmin uusien, entistä tiiviimpien yhteistyösuhteiden solmimiseen jo olemassa olevien katsastusyrittäjien kanssa.

Merkkiliikkeiden puolella kiinnostusta katsastustoiminnan aloittamiseen oli sen sijaan tunnistettu jo laajemminkin. Joidenkin arvioiden mukaan merkkiliikkeistä ja -korjaamoista noin 70 % harkitsee lähtöä mukaan katsastustoimintaan. Arviolta 30 % lähtisi mukaan katsastustoimintaan nopeallakin aikataululla lain sen salliessa. Sekä etujärjestöt että alan toimijat katsoivat, että katsastustoiminta sopii hyvin erityisesti merkkiliikkeiden tarjoamaan palveluvalikoimaan, jonka lisäksi ko. toimijoilla on myös laatuja järjestelmiensä sekä tilojensa ja välineidensä puolesta hyvät mahdollisuudet aloittaa katsastustoiminta nopeastikin.

Katsastusyriyksille osoitettuun laajaan kyselyyn vastanneilta tiedusteltiin, miten tiukan riippumattomuusvaatimuksen poistamisen vaikuttaisi yrityksen oman liiketoiminnan kehittämiseen. Kysymykseen vastanneista 32 vastaajasta 9 ilmoitti, että he aikovat jatkaa tiivistä yhteistyötä paikallisen korjaamoalan yrityksen kanssa, eivätkä he ala tarjota omia korjaamopalveluita. 9 ilmoitti niin ikään, että he aikovat vastaisuudessa tarjota ainoastaan katsastuspalveluita. Vain viisi vastaajaa ilmoitti aikovansa tarjota omia korjaamopalveluita oman katsastustoiminnan yhteydessä.

Kuva 4 Katsastajien näkemykset tiukan riippumattomuusvaatimuksen poistamisesta oman liiketoiminnan kehittämiseen (lähde: Katsastusyriyksille suunnattu laaja kysely)

Kuten sähköisessä kyselyssä, myös haastatteluissa osa katsastustoimijoista totesi, ettei aio laajentaa palveluvalikoimaansa korjaamotöidenpiteisiin, vaikka se lakimuutoksen jälkeen mahdollista olisikin. Näistä toimijoista valtaosa suunnitteli yhteistyön tiivistämistä paikallisen korjaamon kanssa. Sen sijaan osa katsastusalan toimijoista suunnitteli ”kevyiden korjaamotöiden”, kuten polttimoiden ja tuulilasipyyhkimien vaihtojen, lisäämistä palveluvalikoimaan, mikäli aiemmin ehdotetut lakimuutokset hyväksyttäisiin.

LAINAUKSIA ETUJÄRJESTÖJEN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Osa autoliikkeistä ja korjaamoista on tehnyt laskelmia ja ratkaisuja. Ratkaisut [ovat kuitenkin] paikkakuntakohtaisia – joillekin paikkakunnille halutaan tuoda katsastuspalveluita."

"Vuonna 2008 tehtiin arvio, että noin 30% liikkeistä lähtisi mukaan katsastukseen."

"Vuonna 2010 70% autokauppiasta harkitsi vakavasti lähtöä mukaan katsastamaan."

"Kun kilpailu on kovaa – ketkä voivat investoida ja ylläpitää laitteita? Korjaamoilla on valmiudet ja testerit valmiina. Henkilökuntakysymys on ainoa joka jarruttaa. Koulutus- ja kokemusongelma. Muistaakseni 2 vkoa pitää olla käytännön kokemusta/harjoittelua. Teoriassa jos autoasentaja joka haluaa erikoistua. Missä saa harjoittelujaksonsa? AMK:ssa, ehkä? Suuret toimijat voivat blokata tämän kokonaan."

"Korjaamotoiminnan keskituntiansio on meillä hallinnassa. Oppi on olemassa ja voidaan viedä helposti katsastusmaailmaan."

"Erityisesti merkkikorjaamot haluavat lähteä katsastukseen. Asiakkaista pidetään kiinni ja halutaan tarjota palvelua."

"Katsastajat katsovat, että auto on kunnossa. Kyllähän merkkihuoltojen pitää vähintäänkin pitää huolta siitä. Sopii rakenteeseen äärettömän hyvin."

LAINAUKSIA KATSASTUSALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Ei otettaisi tulevaisuudessakaan korjaustoimintaa. Ehkä polttimoiden korjausta, sekin voi olla monimutkaista. Mahdollisesti jotain pientä, asiakaspalvelun nimissä. Tämä on niin erilaista työtä. Ei voi lähteä öljynvaihdon jälkeen istumaan valkoisille nahkasohville."

"Rutiini ja askelkuviot ovat tärkeitä, 10-100 tarkastuskohteita per auto, jos tulee häiriötä, niin homma ei pysy kasassa. Hyvin nopeasti tehdään, 10-20 minuuttia per auto. Jos tulee häiriötä, niin se ei enää onnistu."

"Ehkä ostetaan korjaamo tien toiselta puolelta. [Jo tälläkin hetkellä] aina on korjaamo vieressä. Korjaamot tulevat katsastuksen perässä, kuten myös autoliikkeet."

"Ei olla laajentamassa, ei lähdetä hötkyilemään. Ei ole vähennetty työntekijöitä eikä lisätty. Näillä mennään."

"Yhteistyö [korjaamoiden ja katsastusasemien välillä] lisääntyy raskaassa 50-70%:lla."

"Ne joilla rakennettu kiinteistö niin pitävät raskaan linjaston, me emme ole investoineet tähän kolmeen vuoteen."

"Meiltä loppuisi asiakkaat niin vuokrattaisiin puoli hallia korjaamolle. Ren-gaskorjaamotkin lähtisivät mukaan katsastusbisnekseen."

LAINAUKSIA KORJAAMOALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Olemme lähteneet siitä, että on yhteistyökumppani ja tätä kautta haetaan asiakkaan etua ja kokonaispalvelua. Paras paikallinen palvelu tukee strategiaa."

"Lyhyellä aikavälillä emme ole pystyttämässä katsastustoimintaa. Koulutusvaateet yms. sellaisia, että "pysyköön suutari lestissään". Olemme nähneet, että paras vaihtoehto on yhteistyökumppanuuden kautta."

"Ollaan oltu hyvin odottavalla kannalla. Jos toteutuu, niin on yrittäjiä jotka siihen lähtevät (1/3). Jos toteutuu, niin lähdetään. Ei kuitenkaan lobbata näiden puolesta. Olisivat kevyeen kaluston katsastusasemia."

"Tiedän ja olen kuullut, että myös katsastustoimijat ovat varautuneet siten, että heillä on valmius aloittaa myös pienimuotoisten korjausten tekeminen. Sikäli yhden luukun taktikka toimisi molemmin puolin."

"Sekään ei ole poissuljettua että itse lähdettäisi tähän [katsastusbisnekseen] mukaan. Riippuu toimilupajutuista, että kuinka haasteellisia ovat. Fasilitteetit ovat valmiina lähes joka paikassa, henkilöstö on toinen asia."

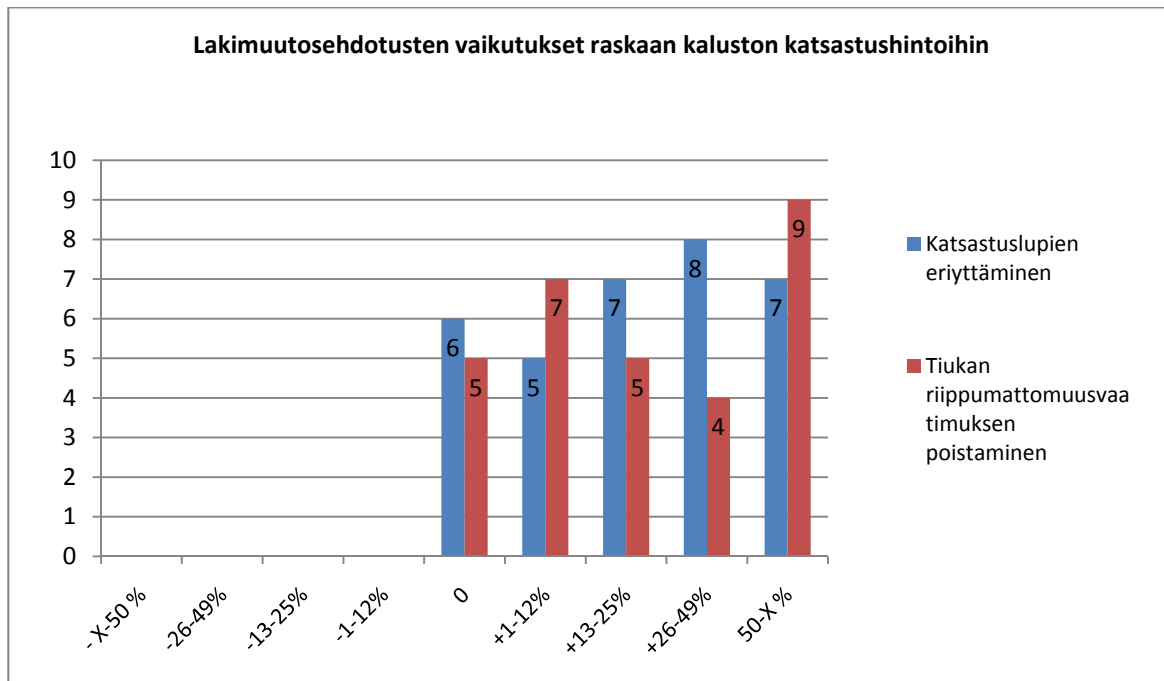
4.2 Vaikutukset hintoihin

4.2.1 Raskas kalusto

Katsastusyrietyksille suunnattuun laajaan kyselyyn vastanneilta tiedusteltiin, miten lakimuutosehdotukset vaikuttaisivat heidän yritykseen kuuluvien katsastustoimipaikkojen tarjoamiin katsastushintoihin.

Alla olevassa kuvassa on esitetty katsastusyrietysten arviot sekä katsastuslupien eriyttämisen että tiukan riippumattomuusvaatimuksen poistamisen vaikutuksista raskaan kaluston katsastushintoihin. Katsastuslupien eriyttämisen arvioidaan nostavan raskaan kaluston katsastuksesta perittäviä hintoja. Vastaajista 12 arvioi, että niiden perimät hinnat nousisivat 1-25 %, 8 vastaaja arvioi hintojen nousevan 26–49 % ja 7 arvioi hintojen puolestaan nousevan 50 % tai enemmän. Kuusi vastaajaa arvioi hintojen pysyvän ennallaan.

Valtaosa vastaajista arvioi tiukan riippumattomuusvaatimuksen niin ikään nostavan yritysten perimiä katsastushintoja. 12 vastaajaa arvioi hintojen nousevan 1-25 %, neljä vastaajaa arvioi hintojen nousevan 26–49 % ja 9 vastaajaa arvioi hintojen nousevan 50 % tai enemmän.

Kuva 5 Katsastajien arvio tiukan laakimuutosehdotusten vaikutuksista niiden perimiin raskaan kaluston katsastushintoihin (lähde: Katsastusyriityksille suunnattu laaja kysely)

Myös haastattelujen perusteella yleinen käsitys ja odotus on, että ainakin nykyisten katsastustoimijoiden tarjoamien raskaan kaluston katsastuspalveluiden hinta nousee vastaamaan todellista kustannustasoa. Useat haastateltavat totesivat, että tällä hetkellä hinnoissa maksetaan esimerkiksi tilavuokraa ja niihin sisältyy yhteistyösopimuksia, jonka lisäksi raskaan kaluston toimintaa subventoidaan kevyen kaluston katsastuksilla. Haastatteluiden mukaan raskaan kaluston katsastushintoja pidetään jo tälläkin hetkellä osittain erittäin korkeina, koska käytännössä katsastusyriityksillä ei ole halua tehdä paljon aikaa vieviä raskaan kaluston katsastuksia. Hintatason puutoamiseen ei uskottu myöskään korjaamopuolella tai etujärjestöissä. Raskaan kaluston näkökulmasta muutosehdotusten vaikutukset painottuisivatkin haastattelujen mukaan lähinnä saatavuuteen sekä liiketoimintamalleihin.

LAINAUKSIA ETUJÄRJESTÖJEN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Isot korjaamot ja kuorma-autokorjaamot ovat hyvin varusteltuja. Investointikynnys on hyvin pieni. Ruuhkasuomessa tämä on helppo homma, kun toimipisteitä on ja välimatkat ovat lyhyet".

"Kuorma-autot ja rekan vetimet – näiden pitäisi olla 24/7 käytettävissä. Kuljetusyrittäjät ahtaalla ja yrittäminen kannattamatonta. Jos vielä pakotetaan viemään autoja kauas katsastukseen, pahentaa tilannetta entisestään. Pitäisi tarjota mahdollisuus siihen, että korjaamolla voisi tehdä molemmat hommat."

" Näistä [aiemmin tehdyistä] kyselyistä voi vetää sen varovaisen johtopäätöksen, että raskaan kaluston katsastuksen hinta nousisi keskimäärin n. 10-15% eli 10-30 euroa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että raskaan kaluston katsastuksen hinta nousisi muutoksen jälkeen vastaamaan todellisia kustannuksia. Tällä hetkellähän katsastusala subventoi erittäin kannattavan henkilöautokatsastuksen voitoilla raskaan kaluston hintaa."

LAINAUKSIA KATSASTUSALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Raskaan kaluston hinnat nousevat todella paljon. Kukaan ei halua tehdä niitä enää. Nyt tehdään, koska on pakko. Suurin osa on vuokralla raskaan kaluston korjaamossa, on sopimushinnat ja osa hinnoista maksetaan alennuksen katsastushinnoissa. Käytännössä tehdään touhua tappiolla. Henkilöautoa voi saada 4-5 läpi tunnissa, kuorma-autoja ehkä yhden. Varmasti hinnat nousevat."

"Vaikutuksena hintojen huomattava nousu."

"Vaikutukset hintaan 0%"

"Hinnoittelusta muodostetaan paketti korjaamopuolella."

"Hinta saa olla lähempänä tonnia kuin satasta että jatketaan. Okei, ehkä viittä sataa."

LAINAUKSIA KORJAAMOALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Hintaa ei ole mietitty. Uskon kuitenkin että ei hirveästi hinnallisesti lähdettäisi tarvelemään bisnestä."

*"Tietysti käytännössä tilanne on se, että korjaamoille [katsastuksesta] saat-
taa tulla sisäänheittotuote, joka johtaa hinnan alenemiseen. Hintaa ei ole
itse mietitty."*

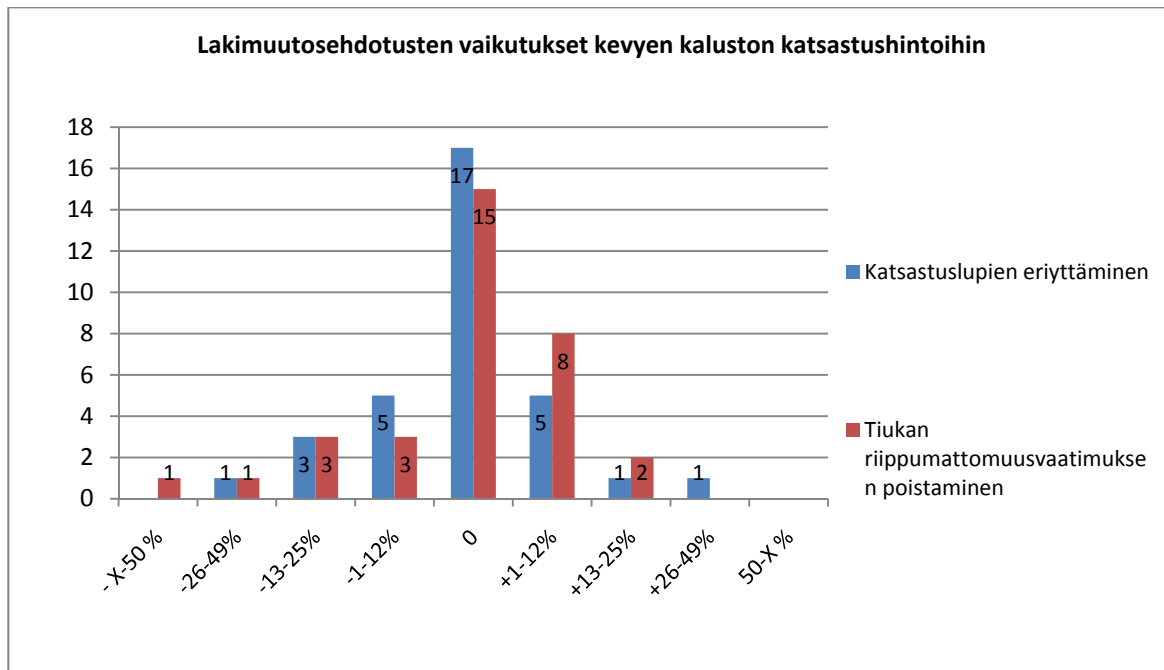
*"Raskaan puolella kustannukset nousevat kustannustasoa vastaavaksi.
Näinhän ne nykyiset toimijat väittävät. Voin hyvin kuvitella tämän."*

*"Voi aiheuttaa sen, että hintataso asettuu kustannuksia vastaavaksi. Kor-
jaamokilpailua kuitenkin löytyy."*

"Hinta nousee merkittävästi."

4.2.2 Kevyt kalusto

Katsastusyrietyksille osoitettuun laajaan kyselyyn vastanneilta tiedusteltiin raskaan kaluston tavoin lakimuutosehdotuksen arvioituja vaikutuksia yritysten perimiin katsastushintoihin. Vastaukset hajaantuvat enemmän kuin raskaan kaluston tapaukses-
sa. Suurin osa vastaajista arvioi, että hinnat pysyvät ennallaan lakimuutosehdotuk-
sista huolimatta. Katsastuslupien eriyttämisen osalta viisi vastaajaa arvioi, että hin-
nat nousisivat 1-12 % ja vastaavasti viisi vastaajaa arvioi, että hinnat laskisivat 1-12
%. Kahdeksan vastaajaa arvioi tiukan riippumattomuusvaatimuksen poistamisen
kasvattavan hintoja 1-12 %.

Kuva 6 Katsastajien arvio lakimuutosehdotusten vaikutuksista kevyen kaluston katsastushintoihin (lähde: Katsastusyriityksille suunnattu laaja kysely)

Haastatteluista saadut näkemykset tukivat pitkälti katsastajille suunnattujen sähköisten kyselyiden tuloksia. Sekä etujärjestöjen, katsastajien että korjaamoiden edustajat uskoivat keskimäärin hintojen maltilliseen alenemiseen. Haastateltavat uskoivat hintojen laskevan kilpailutilanteen kiristymisen myötä, jonka lisäksi toimijoiden mukaan on mahdollista, että katsastuksesta tulee korjaamoille nk. ”sisäänheittotuote”, jolloin hinnat saattaisivat laskea huomattavastikin. Kaikki katsastusalan toimijat eivät kuitenkaan uskoneet hintojen alenemiseen vaan arvelivat hintatason päinvastoin nousevan katsastustoimipisteiden määrän lisääntyessä ja toimipistekoh- taisten asiakasmäärien vähentyessä.

LAINAUKSIA ETUJÄRJESTÖJEN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

”Hinnat laskevat hintakilpailun kautta. Jollakin lailla hintakilpailu syntyy niin, että tulee paketteja. Katsastuksen hinta pitää silti näyttää. Kun ei tarvitse investoida vaan pärjätään nykylaitteistolla, niin tämäkin laskee hintaa.”

”40-55 euron välillä pyörisi terve hinta.”

”Pakettihinnoittelu: hinnat eivät laske mutta palvelu paranee.”

”Merkkikorjaamoita 400, yksityisiä korjaamoita noin 860. Kilpailu on kovaa korjaamopuolella ja kuluttaja tulee hyötymään, hinnat tulevat laskemaan.”

LAINAUKSIA KATSASTUSALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

”Vaikutukset hintaan laskevat, kustannuksia laskee raskaan kaluston vaatimuksen poistuminen.”

”Hinta ei mene pohjamutiin. Hinnat nousevat kun tekijöiden määrä kasvaa. Korjaamohinnassa katsastushinta. Katsastus ”ilmainen” korjaamoilla. Hinnoittelu piilotetaan. Ei se katsastus ikinä ilmaista ole...”

”Hinta laskee noin 10%.”

”Kevyen kaluston katsastushinnat tulisivat nousemaan noin 12-15 euroa.”

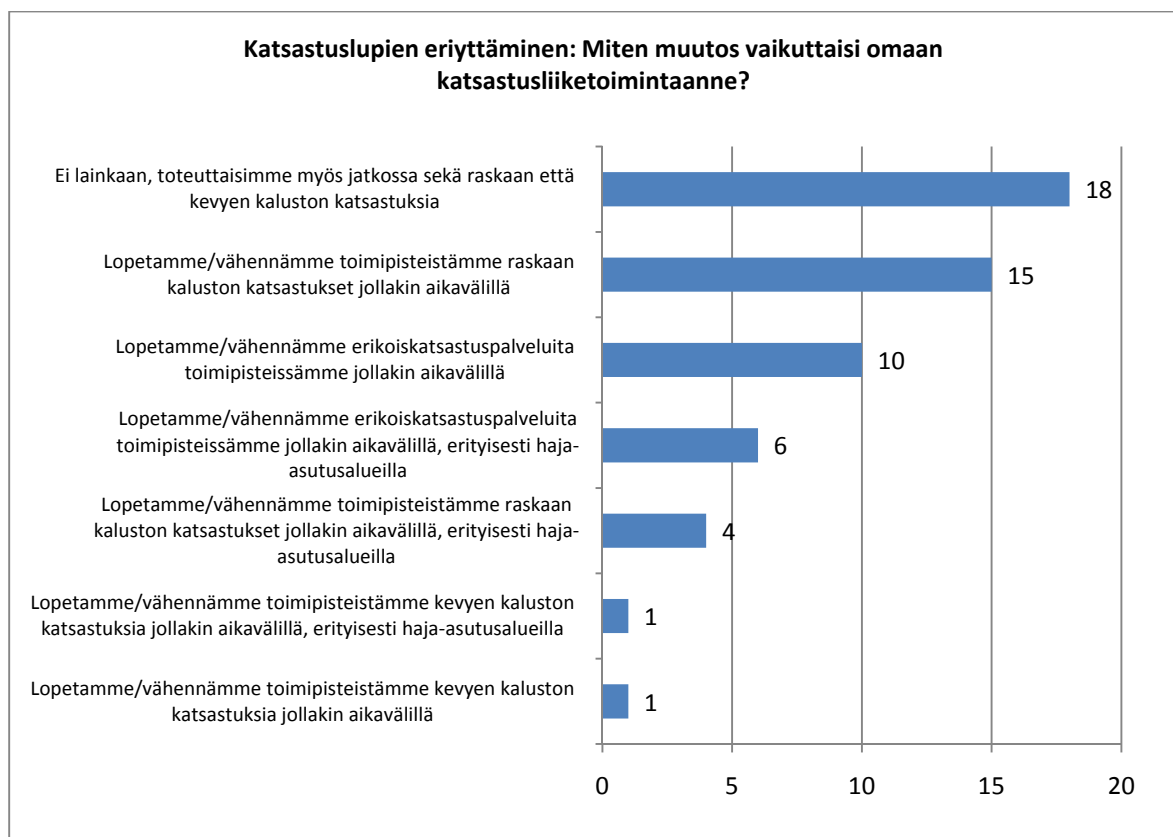
LAINAUKSIA KORJAAMOALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Hinta tulee alenemaan. Pudottaa hintoja, asiakas on voittajana. Määräaikauskatsastus + peruspäästömittaus, noin 48-65 euron välillä."

"Bensa-auto: alle puolen tunnin työ. Noin 40-60 €."

4.3 Vaikutukset saatavuuteen

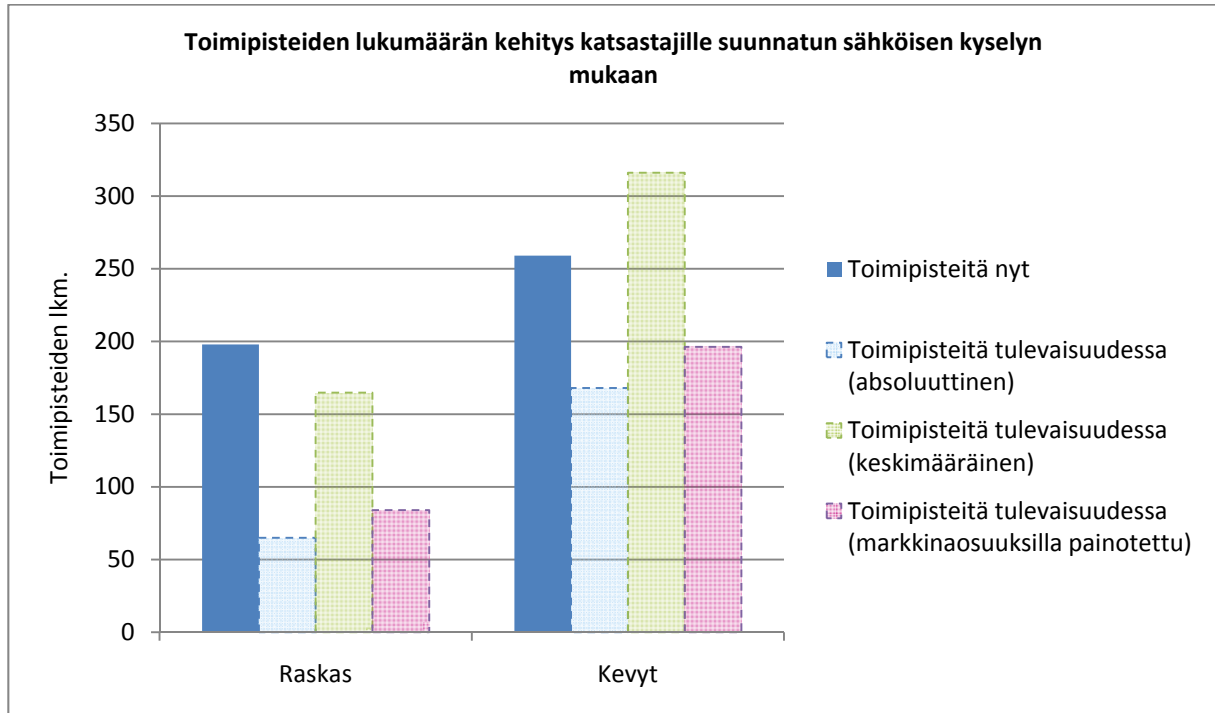
Katsastusyrityksille suunnatussa laajassa kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin, miten katsastuslupien eriyttäminen vaikuttaisi yritysten liiketoimintaan. Vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi vastausvaihtoehto. Kysymykseen vastanneesta 18 vastaajaa esitti, ettei lakimuutos vaikuttaisi lainkaan katsastuspalvelujen tarjontaan omassa yrityksessä. 15 vastaajaa ilmoitti, että raskaan kaluston katsastuksia vähennettäisiin / lopetettaisiin jollakin aikavälillä. 10 puolestaan arvioi, että yrityksessä vähennettäisiin / lopetettaisiin erikoiskatsastuspalveluita jollakin aikavälillä.

Kuva 7 Katsastusyritysten näkemys siitä, miten katsastuslupien eriyttäminen vaikuttaisi niiden liiketoimintaan. (lähde: Katsastusyrityksille suunnattu laaja kysely)

Kyselyssä katsastusyrityksiltä tiedusteltiin myös sitä, miten he suunnittelevat sopeuttavansa toimipisteidensä lukumäärää, mikäli lakiehdotus toteutuu nykykuotoisenaan. Raskaan kaluston osalta kyselyyn vastaajat arvioivat raskaan kaluston vaahteen poistumisen johdosta vähentävänsä keskimäärin noin joka viidennen toimipisteen. Kevyen kaluston toimipisteiden taas arveltiin kasvavan noin viidenneksellä. Kyselyvastausten perusteella valtaosa pienistä toimijoista suunnitteli kasvattavansa kevyen kaluston korjaamoiden lukumääräänsä, kun taas suuret toimijat arvioivat, että toimipisteiden lukumäärää vähennettäisi huomattavasti. Sama ero näkyy myös raskaan kaluston puolella, jossa suuret toimijat arvioivat vähentävänsä raskaan ka-

luston toimipisteidensä lukumäärää huomattavasti paljon enemmän kuin pienet toimijat. Kun kyselystä saatuja vastauksia painotetaan suurten ja pienten toimijoiden markkinaosuuksilla, voidaan raskaan kaluston katsastustoimipisteiden lukumäärän arvioida katsastajien arvioiden mukaan laskevan noin 40 %:lla ja raskaan kaluston asemien lukumäärän noin 65 %:lla. Katsastusalan tämänhetkisestä keskittyneisyydestä johtuen muutaman yrityksen tekemät päätökset näkyvät kyselytulosten ohella vahvasti myös tulevassa markkinatilanteessa.

Kuva 8 Katsastusyriytysten näkemys siitä, miten katsastuslupien eriyttäminen vaikuttaisi niiden toimipisteiden lukumäärään. Laskelmat sekä absoluuttisten ilmoitettujen asemien lukumäärien mukaan (absoluuttinen), eri toimijoiden antamien suhteellisten arvioiden keskiarvon mukaan (keskimääräinen) sekä markkinaosuuksilla painotettu arvio (markkinaosuuksilla painotettu arvio) (lähde: Katsastusyriytysille suunnattu laaja kysely)

4.3.1 Raskas kalusto

Raskaan kaluston osalta lähes kaikki haastatellut tahot uskoivat, että raskaan kaluston toimipisteiden määrä tulee laskemaan radikaalisti mikäli lakiin ehdotetut muutokset toteutuvat. Tätä ei kuitenkaan pidetty ongelmallisena, sillä useat vastaajat arvioivat nykyisen raskaan kaluston katsastusverkoston ylimitoitetuksi raskaan kaluston autokantaan nähden. Lisäksi haastatelluista osa totesi, että jo nykyiselläänkin raskaan kaluston katsastukset keskittyvät pitkälti tiettyihin toimipisteisiin ja että osa katsastusyriytysistä jopa ”välttelee” raskaan kaluston katsastamista pitämällä hintatason huomattavan korkeana. Vaikka kaikki olivatkin yksimielisiä siitä, että erityisesti nykyisten katsastustoimijoiden innokkuus ylläpitää nykyisen laajuista raskaan kaluston katsastusverkostoa oli olematon ja että vähintään puolet nykyisistä pisteistä lopettaisi, olivat erityisesti korjaamoalan ja etujärjestöjen edustajat optimistisia raskaan kaluston katsastuspalvelun saatavuuden suhteen myös tulevaisuudessa. Sekä korjaamo- että etujärjestöpuolella uskottiin, että useat raskaan kaluston merkkikorjaamot ovat kiinnostuneita tarjoamaan tulevaisuudessa myös katsastuspalveluita, mikäli lakimuutos sen mahdollistaa. Haastattelujen mukaan korjaamoiden näkökulmasta katsastustoiminnan aloittaminen on yksinkertaista sekä tilojen että asiakasmäärien puolesta. Ainoastaan henkilöstön koulutusvaatimuksen suhteen oltiin epäileväisiä ja sen epäiltiin hidastavan toiminnan aloittamista. Yleisesti siis uskot-

tiin, ettei toimipisteiden lukumäärän väheneminen johtaisi yksioikoisesti saatavuuden heikkenemiseen, sillä toiminta keskittyisi nykyistä enemmän korjaamotoiminnan yhteyteen sekä sinne, missä raskaan kaluston volyymit ovat suurimmillaan ja toiminta kannattavaa.

Sähköisen kyselyn tulosten mukaan erityisesti suuret katsastusalan toimijat ovat varautuneet harventamaan raskaan kaluston verkostoaan radikaalistikin. Myös pienet toimijat suunnittelevat maltillisia leikkauksia.

Haastateltujen näkemyksen siitä, miten raskaan kaluston verkoston harveneminen näkyisi palvelun saatavuudessa haja-asutusalueilla, vaihtelivat runsaasti. Erityisesti katsastusalan toimijat uskoivat, että erityisesti haja-asutusalueilta palvelu katoaisi, kun taas etujärjestöjen näkemyksen mukaan korjaus- ja katsastustoiminnan yhdistäminen voisi jopa vahvistaa haja-asutusalueiden verkostoa.

LAINAUKSIA ETUJÄRJESTÖJEN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Jos ainoastaan raskaan kaluston vaatimus poistetaan, ilman riippumattomuusvaatimuksen poistoa, tapahtuu seuraavaa: nykyiset suuret [katsastus]toimijat pitäisivät toiminnan näpeissään. Lemppaisivat vain raskaan kaluston katsastuksen pois. Raskaan kaluston saatavuus heikkenisi merkittävästi. Edelleen pystyisivät suuruuden ekonomialla markkinaa sääntelemään."

"Reilu vuosi sitten oltiin huolissaan siitä, että kun eriytetään niin raskaan kaluston pisteiden määrä vähenee. Nyt käytetään merkkihuoltamoiden tiloja. Kun [lakia] avattaisiin niin, että tulisi auto mahdollisuus korjaamoille tarjota katsastusta, niin raskaan kaluston verkko tihenisi kun merkkikorjaamot alkaisivat tarjota katsastuspaikkoja. Jos ei tulisi riittävästi, niin voitaisiin käyttää huoltotiloja katsastukseen."

"Verkosto ei harvenisi. Lisääntyisi jopa. Tärkeää on, että pidetään se kirjaus siitä, että mikäli seudun raskaiden ajoneuvojen katsastuspalvelujen tarjonta on puutteellista, Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää katsastusluvan raskaiden ajoneuvojen määräaika- ja valvontakatsastuksiin myös hakijalle, jonka toimipaikan tilat tai laitteet eivät vähäisiltä osin täytä tässä laissa taikka sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia."

"Verkosto pitää olla ja jotta kuljetus on kannattavaa. Kumpi häviää [ensin], raskaan kaluston korjaamo vai katsastus? Ensin lähtee katsastus."

"Kun kilpailu vapautuu [eriytetään] niin raskas jää pois [nykyisiltä katsastusyrittäjiltä]. Jos näin käy, niin olen varma että merkkiliikkeet ottavat katsastuksen mukaan."

LAINAUKSIA KATSASTUSALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Jätetään yksi raskaan kaluston toimipiste. Tämäkin vain yhteistyökumppanin takia. Kaikki muut lopetetaan saman tien."

"Toimipisteiden lkm. vähenisi 60%."

"Sidonnaisuus kansalaisten ja yhteiskunnan näkökulmasta hyvä juttu. Raskaan kaluston pisteiden lukumäärä tiputettaisiin reiluun 20 % nykyisestä. Pisteitä jäisi sinne missä volyymit, suurille paikkakunnille. Kato haja-asutusalueilla."

"Raskaan linjaston ja henkilökunnan koulutustason ylläpito on kallista. Jos Rovaniemellä on 28 000 asukasta, niin Suomen osajista ei montaa ole Rovaniemellä. Jos on vain muutama kaveri, jos osaaminen katoaa tai vaihtaa alaa, niin ei ole miestä. Tähän ei koulutusvaatimuksen lieventäminen vaikuta."

"Vanhojen raskaan kaluston korjaukset ongelmaksi. Merkkikorjaamoita kiinnostavat vain omat asiakkaat ja omat merkit."

"Raskaan kaluston toimipisteistä noin 60 % suljetaan vuoden sisällä. Tämä on valistunut arvaus."

"Monella paikkakunnalla raskaan kaluston katsastustoiminta enemminkin symbolista, koska toimijat käyvät tietyssä pisteessä joka tapauksessa. Vajaa 360 raskaan kaluston katsastuspistettä. Näistä on varaakin vähentyä. Kuorma-autoliikenne: eivät käy katsastuksessa missä liikkuvat vaan siellä, missä varikko- ja korjauspalvelut ovat."

LAINAUKSIA KORJAAMOALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Uskon, että tarjonta jollakin jäniteellä raskas puoli kallistuu nykyistä voimakkaammin korjaamoille, sillä [katsastaminen] ei ole hinnallisesti kiinnostavaa nykyisille toimijoille. Raskaan kaluston korjaamoilla käy raskasta kalustoa paljon jo nyt."

"Kaikilla merkkihuoltamoilla on valmiudet tehdä katsastuksia raskaalle. Asiakkaita on jokaisella firmalla, joiden rattaat täytyy pitää pyörimässä. Jos tietty merkkikorjaamo ei korvaansa lotkauttaisi, niin sehän aiheuttaisi merkkiuskollisuuden rapautumista. Varmasti palvelua löytyy."

"Se mikä houkuttelee, on katsastuksesta aiheutuneet toimenpiteet."

4.3.2 Kevyt kalusto

Kevyen kaluston saatavuuden osalta sekä etujärjestöt, katsastusalan edustajat että korjaamoyritykset olivat yksimielisiä siitä, että kevyen kaluston katsastustoimipisteiden määrä tulisi lisääntymään huomattavasti nykyisestä. Yleisesti haastatellut arvioivat, että kevyen kaluston katsastustoimipisteiden määrä kaksinkertaistuisi lyhyellä aikavälillä. Uusia toimipisteitä perustettaisiin haastatteluiden perusteella sekä nykyisten katsastusalan toimijoiden, korjaamoiden että autoliikkeiden toimesta. Korjaamoiden haastatteluissa myös todettiin, että mielenkiintoa katsastustoiminnan aloittamiseen olisi erityisesti haja-asutusalueilla. Katsastuksen katsottiin tarjoavan mahdollisuuksia korjaamotilojen tehokkaampaan hyödyntämiseen alueilla, jossa katsastusyriyten välistä kilpailua esiintyy toistaiseksi vain vähän. Samaan aikaan kuitenkin osa katsastusalan suurista yrityksistä totesi, että nykyinen lainsäädännön muuttuminen kiristäisi kilpailua siinä määrin, että he karsisivat omaa katsastusverkostoaan merkittävästi. Yritysten edustajien mukaan nykyisenlaisen verkoston kan-

nattava ylläpito ei olisi enää tulevaisuudessa mahdollista. Sen sijaan pienet toimijat uskovat oman verkostonsa kasvuun mikäli lakia muutetaan ehdotetunlaiseksi.

LAINAUKSIA ETUJÄRJESTÖJEN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Autoalalla valmiina jo tämä ISO-sertifiointikulttuuri suurelta osin. Automaahantuoajat ja tehtaat vaativat tätä korjaamoilta. Tätä ei tarvitse opetella vaan ainoastaan laajentaa. Yksityisille vähän suurempi haaste. Peruskulttuuri on olemassa, mutta tämä nostetaan. Tae siitä, että korjaamo tekee hommansa hyvin."

"Yli puolet autotaloista ja maahantuojusta kiinnostuneita, mutta veikkaisin että 30% jotka ensiaallossa lähtisivät mukaan, muut kyttäisivät, onko tämä enemmän kulu vai bisnes. Merkkiliikkeillä on standardit olemassa, riippumattomilla ei. Korjaamoala näkee sen näin, että on lisämahdollisuus huolto-toiminnan lisäksi. Ei niin suuri lisä, että jos ei tapahdu, niin ei ole maailman loppu. Ennen kaikkea kuluttajan kannalta hyvä juttu. Meille hyvä lisämahdollisuus, ennen kaikkea kuluttajalle hyvä asia."

"Entistä saavutettavampaa. Kilpailu lisääntyy ja hinnat laskevat, tämä on kuluttajalle kaikkein tärkeintä. Nykyinen katsastusala on väläyttänyt, että voitaisiin erittää henkilöautot ja raskaat. Mutta jatkossakin vain katsastushenkilö, joka tekee vain katsastuksia. Saavutettavuus ja helppous tulisi, mutta käytännössä katsastajat pääsisivät hinnoittelemaan. Merkkikorjaamoille siivu vuokrasta. Hinta nousee entisestään."

"Liitto on lähtenyt siitä, että ajetaan kuluttajan etua. Ei anneta lakipykälän määrittellä sitä mikä on kilpailutilanne. Pala kerrallaan etu tulee kuluttajalle. Palvelu paranee aivan varmasti. Palvelu paranee jatkuvasti. Olen varma, että näin käy myös katsastustoiminnassa. Pakottaa myös katsastajat vielä parempaan. Osa putoaa pois kun eivät kykene tähän, osa jatkaa. Valitaan halvempi hinta ja helppous. Tulevaisuudessa auto haetaan kotipihalta ja palautetaan katsastettuna siihen."

"Kun kilpailu on kovaa – ketkä voivat investoida ja ylläpitää laitteita? Korjaamoilla on valmiudet ja testerit valmiina. Henkilökuntakysymys on ainoa joka jarruttaa. Koulutus- ja kokemusongelma. Muistaakseni 2 viikkoa pitää olla käytännön kokemusta/harjoittelua. Teoriassa jos autoasentaja joka haluaa erikoistua. Missä saa harjoittelujaksonsa? AMK:ssa, ehkä? Suuret toimijat voivat blokata tämän kokonaan."

LAINAUKSIA KATSASTUSALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Vaikka mikään ei muuttuisi niin tulee lisää toimijoita. Sekä pieniä yksityisiä että suurten ketjujen lisähaaroja. Viimeaikoina suuret eivät ole ostaneet pieniä pois. Etupäässä pienemmät ketjut. Nykykatsastajat lähtevät perustamaan omia toimipisteitä."

"Kevyen kaluston linjoja ei kannata enää perustaa. Nyt alkaa olla asemia jo niin paljon, ettei kannata enää perustaa. Helsingissä 34 asemaa, Turussa 17. Nyt alkaa kuolla myös näitä pikkukioskeja. Nyt perustetaan kamalasti, mutta 20 vuoden päästä määrä tippuu."

"Määrä tuplaantuisi, vähintään. Pelkästään Herttoniemeen tulisi 10 katsastajaa."

"Toimipisteiden lukumäärä kaksinkertaistuu."

"Kevyen kaluston pisteiden lukumäärä tiputettaisiin puoleen nykyisestä."

"Laajenemissuunnitelmana toimipisteiden lukumäärä 3-5 asemaa vuodessa tällä hetkellä ajatuksena. Vaatii sen, että löydetään raskaan kaluston tilat. Katsotaan raskaan kaluston tiloja, joista päästään helposti eroon."

"Kevyen kaluston toimipisteiden määrä lisääntyisi huomattavalla määrällä. Kasvu syntyisi siitä, että suuret toimijat lisääisivät pisteitä. Mutta tulisi myös uusia toimijoita, ensialkuun nykyisistä katsastajista joka lähtisi pois ja avaisi oman putiikin. Vähintään kaksinkertaistuisi 2-3 vuoden välillä. Varsinkin jos peruskoulutusmuutos alkaa purra siten, ettei ole työvoimapulaa. Kilpailun mahdollisuuksia vähentäisi vaatimus laatujärjestelmästä; pienille (1-2 miehen pajoille) raskas juttu muttei mahdoton. Voidaan hoitaa sateenvarjohommana esim. etujärjestöjen toimesta. Veikkaisin, että useimmat uudet haluavat eivät halua toimia riippumattomina kun sitä ei vaaditakaan."

LAINAUKSIA KORJAAMOALAN EDUSTAJIEN HAASTATTELUISTA

"Toivoisin, että viranomaiset näkivät kokonaisuuden; Palveluyhteiskunnan palveluita parantava vaikutus ja hintatasoa kohtuullistava vaikutus. Ainakin moni autoalan toimija uskoakseni odottaa, että tämä nytkähtäisi eteenpäin. Tämä on yksi päivittäin osa asiakaspalveluamme tällä hetkellä."

"Kun raskaan kaluston vaade poistuu, niin meillä olisi toimipisteitä joita omien tilakapasiteetin rajoissa on mahdollisuus vapauttaa ulkopuolisten katsastusyritysten käyttöön."

"Lisää sitä. Tanskassa on jo suljettu asemia, kun niitä avattiin niin paljon. Korjaamolle se on täydentävä työ. Varsinkin pitkien etäisyyksien alueella. Siellä on enemmänkin kiinnostusta tähän. Kasvukeskuksissa ei ole niin paljon halua tähän."

4.3.3 Yhteenveto

Tämän selvityksen mukaan ehdotetunlaiset muutokset laissa lisääisivät huomattavasti sekä nykyisten korjaamoiden että katsastusyritysten välistä yhteistyötä. Uusien yhteistyömallien lisäksi osa nykyisistä katsastajista alkaisi tarjota myös pienimuotoisia korjauspalveluita ja osa korjaamoista ja autokaupoista tarjoaisi omaa katsastuspalveluaan.

Uudenlaiset liiketoimintamallit ja mahdollisuudet toimintojen yhdistämiseen lisäävät arvioiden mukaan erityisesti kevyen kaluston katsastuspalveluiden tarjontaa.

Nykyisten toimijoiden osalta suuret toimijat arvioivat vähentävänsä sekä raskaan että kevyen kaluston tarjontaa, kun taas pienet katsastusalan yritykset arvioivat lisäävänsä kevyen kaluston ja vähentävänsä raskaan kaluston toimipisteiden lukumäärää. Yleisesti sekä korjaamoalan että etujärjestöjen edustajat kuitenkin arvioivat, että kevyen kaluston toimipisteiden lukumäärä tulee noin kaksinkertaistumaan raskaan kaluston verkoston taas karsiutuessa alle puoleen nykyisestä.

Hintavaikutusten arvioitiin keskimäärin seurailevan yleisiä markkinatalouden lakeja. Tällä hetkellä useassa toimipisteessä kannattamattoman raskaan kaluston katsastuksen hintojen oletettiin nousevan vastaamaan katsastuksen todellisia kustannuksia. Samaan aikaan kevyen kaluston katsastushintojen odotetaan laskevan kilpailun kiristymisen myötä.

5 Yhteenveto ja johtopäätökset

Katsastuspalveluiden saatavuus on lisääntynyt muutamassa vuodessa merkittävästi. Viimeisten vuosien aikana Suomeen on pystytetty noin 90 uutta katsastustoimipistettä. Vaikka markkinoille on tullut runsaasti pieniä toimijoita, omistavat kaksi suurinta toimijaa yhä 70 % kaikista katsastustoimipisteistä.

Bensiinikäyttöisen henkilöauton katsastuksen ja päästömittauksen nimellinen yhteishinta on pysynyt käytännössä muuttumattomana viimeisten vuosien aikana. Paikallisesti hinnoittelussa on suurakin eroja ja paikkakunnilla joissa kilpailua on paljon, hinnat ovat huomattavasti koko maan keskiarvoa alhaisempia.

Tässä selvityksessä toteutetun tiedonkeruun perusteella katsastus- ja korjaamoalan yhteistyö on jo nykyisellään vakiintunut toimintatapa. Tyypillisesti lähekkäin, tai jopa samoissa tiloissa sijaitseva, korjaamo ja/tai automyymälä ja katsastustoimipaikka toimivat yhteistyössä siten, että korjaamot vievät autot asiakkaidensa puolesta katsastettavaksi korjaamolla käynnin jälkeen ja asiakas voi iltopäivällä hakea korjaamolta korjatun sekä katsastetun autonsa. Myös käytettyjen autojen osalta autojen katsastuttaminen ennen myyntiä on yleinen toimintatapa.

Sekä korjaamo- että katsastustoimijat hakeutuvat jo nyt runsaasti yhteisiin tai lähekkäisiin tiloihin synergiaetujen vuoksi. Erityisen yleistä tämä on raskaan kaluston puolella, jossa yhteisten asiakkaiden ja tilojen hyödyntäminen on erityisen merkittävä etu.

Tämän selvityksen mukaan ehdotetunlaiset muutokset laissa lisäisivät huomattavasti sekä nykyisten korjaamoiden että katsastusyritysten välistä yhteistyötä. Uusien yhteistyömallien lisäksi osa nykyisistä katsastajista alkaisi tarjota myös pienimuotoisia korjauspalveluita ja osa korjaamoista ja autokaupoista tarjoaisi katsastuspalveluita osana palvelupalettiaan.

Uudenlaiset liiketoimintamallit ja mahdollisuudet toimintojen yhdistämiseen lisäisivät arvioiden mukaan erityisesti kevyen kaluston katsastuspalveluiden tarjontaa. Nykyisten toimijoiden osalta suuret toimijat arvioivat vähentävänsä sekä raskaan että kevyen kaluston tarjontaa, kun taas pienet katsastusalan yritykset arvioivat lisäävänsä kevyen kaluston ja vähentävänsä raskaan kaluston toimipisteiden lukumäärää. Yleisesti sekä korjaamoalan että etujärjestöjen edustajat kuitenkin arvioivat, että kevyen kaluston toimipisteiden lukumäärä tulee noin kaksinkertaistumaan raskaan kaluston verkoston taas karsiutuessa alle puoleen nykyisestä.

Kilpailun vapauttamisen hintavaikutusten arvioitiin keskimäärin seurailevan yleisiä markkinatalouden lainalaisuuksia. Tällä hetkellä useassa toimipisteessä kannattamattoman raskaan kaluston katsastuksen hintojen oletettiin nousevan vastaamaan katsastuksen todellisia kustannuksia. Samaan aikaan kevyen kaluston katsastushintojen odotetaan laskevan kilpailun kiristymisen sekä kannattamattoman toiminnan karsimisen myötä.

LIITE 1

Hintakyselyn vastaajat

Seuraavassa taulukossa on eritelty hintakyselyn vastaajat vastaajien taustaorganisaation mukaan. Lukumääräisesti eniten vastaajia oli A-Katsastus Oy:stä sekä A-Katsastus Oy:n konserniin kuuluvasta Yksityiset K-Asemat Oy:stä.

Yritys	Vastaajien lukumäärä
A-Katsastus Oy	79
Yksityiset K-asetat Oy	30
Plus Katsastus Oy	7
Heikinlaakson Katsastus Oy	2
K1-Katsastajat Oy	2
Kehän Autokatsastus Oy	2
Paattion Autokatsastus Oy	2
Savarin katsastus Oy	2
Ab Autoinspect Närpes Oy	1
CityKatsastus Nurmijärvi Oy	1
E. Valjakka Oy	1
FinnKatsastus Oy	1
Hämeenkyrön Lähikatsastus Oy	1
Itä-Suomen Katsastuskeskus Oy	1
JAT-Katsastuslinja Oy	1
JT-Katsastus Oy	1
Kangasalan Autokatsastus Oy	1
Karhukatsastus Oy	1
Katsastus Kinnunen Oy	1
Katsastus Sastamala Oy	1
Katsastuspalvelu Marjahaka	1
Kaus-kantolan Autokatsastus	1
Lempäälän Autokatsastus Oy	1
Lännen Autokatsastus Oy	1
Marjahaan Autokatsastus OY	1
Oulun Katsastus Oy	1
Parkanon Lähikatsastus Oy	1
Perhonjokilaakson Katsastus Oy	1
SF Katsastus Oy	1
Suomen Katsastusmies Oy	1
Suomen Ykköskatsastus Oy	1
Tattarisuon Autokatsastus Oy	1
Tornion Katsastus Oy	1
Turun Katsastus Center Oy	1
VIP Katsastus-Besiktning Oy	1
WP-Katsastus Oy	1

Taulukko 3 Katsastajille suunnatun hintakyselyn vastaajaryhmät taustaorganisaation mukaan

LIITE 2

Katsastusyriityksille suunnatun laajan kyselyn vastaajat

Vastaajaorganisaatiot
Ab Autoinspect Närpes Oy
A-Katsastus Oy ja Yksityiset K-Asemat Oy
E. Valjakka Oy
Etelä-Pohjanmaan Katsastus Oy
FinnKatsastus Oy
Haapalehdon Katsastus Oy
Heikinlaakson katsastus / Helppokatsastus
JT-Katsastus Oy
Kangasalan Autokatsastus Oy
Karhukatsastus Oy
Kaus-Kantolan Autokatsastus Oy
Keravan Katsastus Oy
Klaukkalan Ajoneuvokatsastus Oy
Koivuhaan Autokatsastus Oy
Lempäälän Autokatsastus Oy
Lännen Autokatsastus Oy
Marjahaan Autokatsastus Oy
Mäntsälän Autokatsastus oy
Nokian Autokatsastus Oy
Paattion Autokatsastus Oy
Perhonjokilaakson Katsastus Oy
Plus Katsastus Oy
Putaan Katsastus Oy
Roi Katsastus Oy
Savarin katsastus Oy
Suomen Katsastusmies Oy
Suomen LaatuKatsastus oy
Suomen Ykköskatsastus oy
Tattarisuon Autokatsastus Oy
Tornion Katsastus Oy
Vantaan Seudun katsastus Oy
WP-Katsastus Oy

Taulukko 4 Katsastajille suunnatun laajemman kyselyn vastaajatahot

LIITE 3

Haastateltavien lista

Organisaation nimi	Haastatellut organisaatiot
Autoalan etujärjestöt	Autoalan Keskusliitto ry
	Autotuoja ry
	Autoliitto
	Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
Katsastusalan edustajat	A-Katsastus
	K1-katsastajat
	Helppo Katsastus
	Herttoniemen autokatsastus
	Yksityisten katsastustoimipaikkojen liitto YKL
Korjaamoalan edustajat	Yhteensä 4 korjaamoalan edustajaa ⁷ (Yhteensä noin 470 korjaamotoimipisteen edustus)

Taulukko 5 Katsastajille suunnatun laajemman kyselyn vastaajatahot

⁷ Haastateltavien pyynnöstä korjaamoalan yrityksiä ei ole nimetty.